

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Dahlberg, Ulrika (2022). Möjligheter för alla sorters ull presenterades på Gotland. *Svängrum-e* november/2022.

Möjligheter för alla sorters ull presenterades på Gotland

TEXT: Ulrika Dahlberg, projektledare vid Yrkehögskolan Novia

Visby pryddes av vackra höstfärger när ullentusiaster samlades för **Baltic Wool Congress** den 6–8 oktober. Kongressen har ordnats två gånger digitalt tidigare, men nu kunde deltagarna för första gången träffas på riktigt på Gotland. De mest långväga gästerna kom ända från Kanada. Finland representerades bland annat av **Hanna Niskanen** från Saimaa Wool – ett företag som börjat tillverka tweed av skandinavisk ull.

Kongressdeltagarna fick lyssna på föreläsningar om olika projekt, ta del av forskningsresultat om får och ull och besöka butiker som säljer produkter av ull och fårskinn, samt ett spinneri och ett ulltvätteri. De gotländska fårraserna gutefåret och gotlandsfåret presenterades.

Fåret symboliserar Gotland och gotländska produkter på många olika sätt. Doktorand **Gurbet Peker** från Uppsala universitet har undersökt får och ull i representationer av Gotland ur ett etnologiskt perspektiv. Hon berättar att får finns som symbol på produkter som inte alls har med får att göra, och att till och med armén på Gotland har en gutebässe som heter Harald som maskot. Gutefåret med sina präktiga horn används ofta som symbol, medan fotlandsfåret dominerar i ull- och köttproduktionen på ön.

Det finns ingen dålig ull

Tyska **Nathalie Ketterle** presenterar den nya europeiska ullorganisationen European Wool Association, som jobbar med allt från att bevara det europeiska kulturarvet och biodiversiteten med hjälp av får till att utveckla den europeiska ullmarknaden. Speciellt har föreningen gått in för att stöda forskning av användningen av ull som isoleringsmaterial och andra användningsmöjligheter för strävare ull som inte passar i textilproduktion.

Föreningen är registrerad i Belgien, men kan inte ännu börja ta in nya medlemmar, eftersom en underskrift av den belgiske kungen saknas. Så fort kungen signerat, är det

möjligt för europeiska ullaktörer att börja ansöka om medlemskap. Våren 2023 är den planerade tidpunkten för det.

I både Finland och Sverige känner man igen problemet att ull bränns upp eller kastas bort, eftersom köttet är den huvudsakliga produkten från fåruppfödningen och ullen snarare ett problem. Situationen håller sakta på att förändras i och med att efterfrågan på olika typer ull ökar. I Tyskland har produktionen av ullpellets för gödsling tagit fart, vilket ger producenterna möjlighet att sälja sämre, smutsigare ull snabbt till ett relativt bra pris. De tyska fårfarmarna har börjat gömma bättre ull under den sämre för att få den såld, när det tidigare varit tvärtom, berättar Ketterle.

Ett annat användningsändamål för grov, smutsig ull är snöre för trädgårdsbruk, berättar **Jenny Shepherd** från Ballacosnahan farm på Isle of Man i Storbritannien. Hon och hennes man har gjort ett stort jobb med att bevara ursprungsrassen Manx Loaghtan på ön, genom att utveckla produkter som garn, filter, mössor och kuddar av ylletyg som de säljer direkt till konsumenter i bland annat USA. ”Det finns ingen dålig ull. Man måste bara hitta rätt användningsområde för det”, säger Shepherd.

Lärdomar används i undervisning

Den viktigaste lärdomen från kongressen var att det finns möjligheter för alla sorters ull, bara man hittar de rätta samarbetsparterna och försäljningskanalerna. Att utveckla logistik och industri i Finland är viktigt för att ullen ska hitta från gårdarna till de rätta uppköparna och förädlarna. Information och nätverk från kongressen utnyttjas i kursmodulen Produktion och förädling av naturfiber, som startade i början av oktober vid Yrkeshögskolan Novia. Under kursernas gång lär sig studerande om produktion, förädling och försäljning av ull, spånadslin, fiberhampa, nässla och våtmarksväxter. Ett av de viktigaste resultaten som kan förväntas av kurserna är att nya nätverk av personer som är intresserade av att utveckla naturfiberproduktionen skapas i Finland.

I slutet av årets Baltic Wool Congress gavs bollen vidare till **Christian Lundell**, som leder den nya svenska föreningen Arena för Svensk Ull. Lundell är även VD för Nordiska Textilakademien i Borås. Hans idé är att kongressen i fortsättningen skulle cirkulera i olika länder i östersjöområdet. Inom kort kan det alltså vara möjligt att ordna kongressen i Finland.

Skribenten jobbar som projektledare för Lantbruk 2.0 vid Yrkeshögskolan Novia. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden.

[Möjligheter för alla sorters ull presenterades på Gotland \(sofuk.fi\)](https://www.sofuk.fi)

Svenska Österbottens förbund
FÖR UTBILDNING OCH KULTUR

Svängrum-e Utges av Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur skn (SÖFUK)